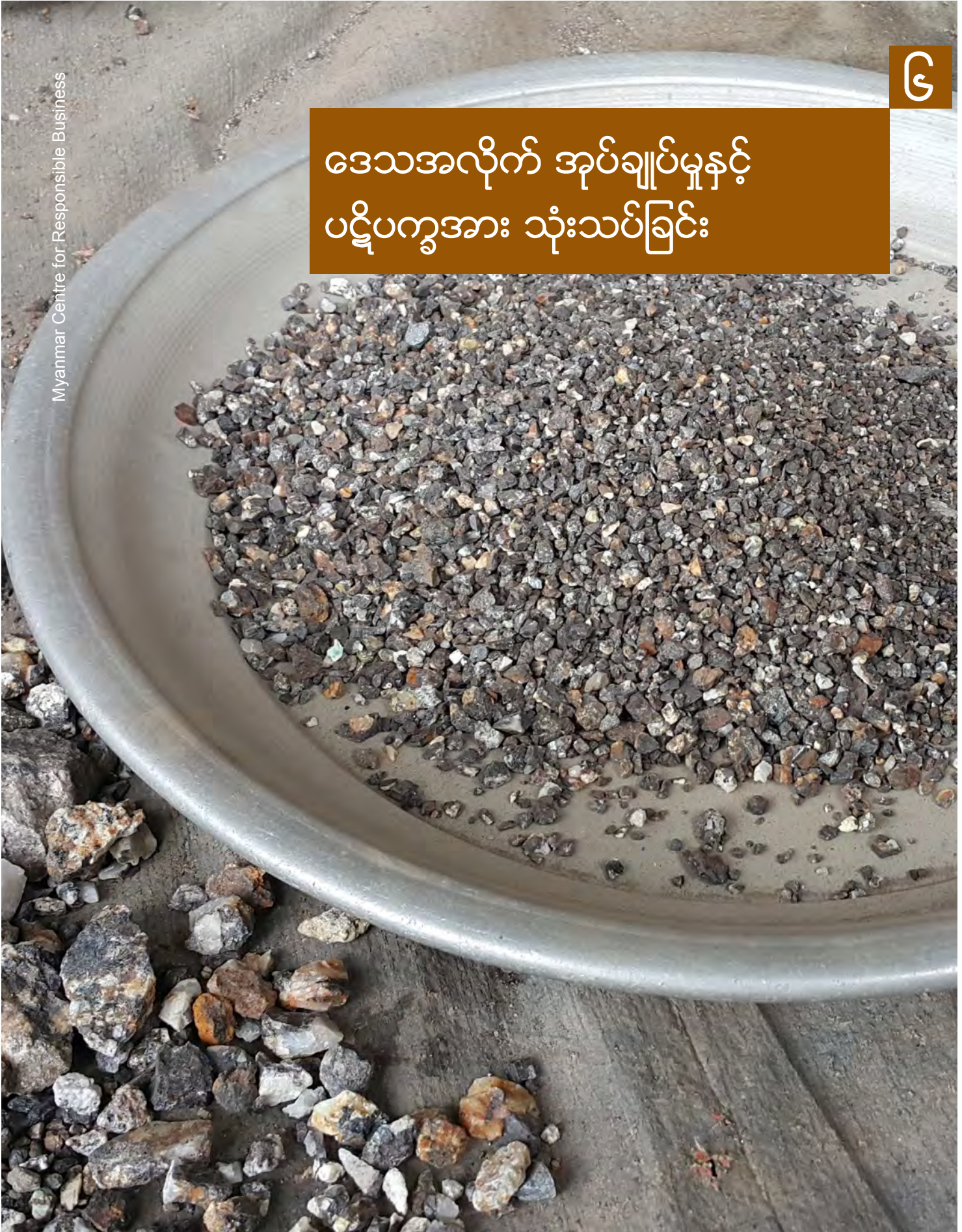

ဒေသအလိုက် အုပ်ချုပ်မှုနှင့်
ပဋိပက္ခအား သုံးသပ်ခြင်း

အပိုင်း(၆)

ဒေသအလိုက် အုပ်ချုပ်မှုနှင့်ပဋိပက္ခအား သုံးသပ်ခြင်း

ဤကဏ္ဍတွင် အောက်ပါတို့ပါဝင်သည်။

- (က) ပဋိပက္ခများနှင့်နိုင်ငံတော်တည်ဆောက်ရေး
- (ခ) ပဋိပက္ခများဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေစေသည့်အကြောင်းတစ်ချက်ဖြစ်သော သဘာဝသယံဇာတများ
- (ဂ) ကချင်ပြည်နယ်
 - ပဋိပက္ခအား ဘက်ပေါင်းစုံမှ ရှုမြင်မှု
 - ဓာတ်သတ္တုတူးဖော်မှုတွင်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ များပါဝင်ပတ်သက်မှု
- (ဃ) "ဝ" နှင့် "ပအိုဝ်း" ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသများ(ရှမ်းပြည်နယ်)
 - ပဋိပက္ခအား ဘက်ပေါင်းစုံမှ ရှုမြင်မှု
 - ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသများ၌ ဓာတ်သတ္တုတူးဖော်မှုတွင် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ များပါဝင်ပတ်သက်မှု
- (င) မြန်မာနိုင်ငံ၏အရှေ့တောင်ပိုင်း (ကယား၊ ကရင်၊ မွန်နှင့်တနင်္သာရီ)
 - ပဋိပက္ခအား ဘက်ပေါင်းစုံမှ ရှုမြင်မှု
 - ဓာတ်သတ္တုတူးဖော်မှုတွင်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ များပါဝင်ပတ်သက်မှု

(က) ပဋိပက္ခနှင့်နိုင်ငံတော်တည်ဆောက်ရေး

မြန်မာနိုင်ငံ၏ တောင်တန်းထူထပ်သော နယ်စပ်ဒေသများအပြားသည် ဗဟိုအစိုးရ၏အာဏာစက်အောက်တွင် မည်သည့်အခါကမျှ အပြည့်အဝမရှိခဲ့ဖူးပေ။ ကိုလိုနီမဖြစ်ခင်က ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ကောင်းစွာရခဲ့ကြ၍ ကိုလိုနီခေတ်တွင် အာဏာထက်ဝက်ရသော ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရသည့် နယ်ခြားဒေသများအဖြစ် စီမံခန့်ခွဲခဲ့ကြပြီး ၁၉၄၈ ခုနှစ်၌ လွတ်လပ်ရေးရပြီးစဉ်ကတည်းက အစိုးရတပ်ဖွဲ့မဟုတ်သော လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ၏ ဩဇာ (သို့မဟုတ်) ထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင် ဆယ်စုနှစ်များစွာရှိနေခဲ့ကြသည်။

ဤသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံတော်အတွင်း ပေါင်းစည်းရေးအတွက် အခြေခံအားဖြင့် တိုင်းပြည်ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုယန္တရားများကို ရောက်ရှိရန်ခက်ခဲသည့် ဝေးလံခေါင်ပါးသော နေရာများအထိချဲ့ထွင်ရန် ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးဆိုင်ရာစိန်ခေါ်မှုမဟုတ်ဟုဆိုလိုသည်။ အတိအကျဆိုရလျှင် ယင်းမှာ ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ခြင်းနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ခြင်းများသည် အလွန်အမင်းပိုမိုခက်ခဲသည့် စိန်ခေါ်မှုပင်ဖြစ်သည်။ ၎င်းစိန်ခေါ်မှုမှာ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများကွဲပြားမှုကို လေးစားသည့် လူမျိုးပေါင်းစုံ ပိုမိုပါဝင်သည့် ဘုံအမြင်တစ်ခုကို မြန်မာနိုင်ငံတော်အတွင်းတည်ဆောက်ရန် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများအပေါ် တည်မှီနေပြန်ပါသည်။ [အပိုင်း(၄) ကဏ္ဍအဆင့် ထိခိုက်မှုများကိုကြည့်ပါ] ယခုလောလောဆယ်တွင် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်မှ အတည်ပြုထားသော NCA တွင် အစိုးရမဟုတ်သော အုပ်ချုပ်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုစနစ်များအပါအဝင် ၎င်းတို့ဒေသများတွင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ၏ တရားဝင်မဟုတ်သောအာဏာကို အသိအမှတ်ပြုသည့် ကြားကာလအစီအမံများပါဝင်သည်။⁴⁵³ သတ္တုတူးဖော်မှုကဲ့သို့သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို အစိုးရမဟုတ်သော လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဒေသခံရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းတို့ဖြင့် အနီးကပ်တိုင်ပင်ကာ အကောင်အထည်ဖော်သင့်ကြောင်း NCA က သတ်မှတ်ထား

453 ၂၀၁၅ ခုနှစ် တစ်နိုင်ငံလုံး အပစ်အခက်ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် - အပိုဒ် ၂၅။

ပါသည်။

လတ်တလောကာလ အကြီးအကျယ်တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားမှုမရှိသော တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုဒေသများတွင် ယင်းကိစ္စရပ်များမှာ အစိုးရ၏အာဏာသက်ရောက်မှုနှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ၏ နိုင်ငံရေးဩဇာ (စစ်ရေးထိန်းချုပ်မှုနှင့်စာလျင်)များနှင့် ပိုမိုဆက်စပ်နေသည်။ ကိစ္စရပ်များစွာတွင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအနေဖြင့် အသိုင်းအဝိုင်းတစ်ချို့အား လျစ်လျူရှု (သို့မဟုတ် အခွင့်ထူးပေး)သည်ဟု ရှုမြင်သုံးသပ်နိုင်သည်။ ကုမ္ပဏီများအပါအဝင် ပြင်ပမှဒေသကိစ္စရပ်များတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်သူများမှာ ဖြစ်ပေါ်နေသော ဒေသအလိုက်နစ်နာမှုများကို နားလည်၍ သတ္တုတူးဖော်ရေးစီမံကိန်းများနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများသည် ၎င်းနစ်နာမှုများကို ပိုမိုဆိုးရွားမသွားစေရန် သေချာစွာ အဆင့်ဆင့်ဆောင်ရွက်ရန် အရေးကြီးလှသည်။

(ခ) ပဋိပက္ခများကို ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေစေသည့် အကြောင်းတစ်ချက်ဖြစ်သော

သဘာဝသယံဇာတများ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပဋိပက္ခအခြေအနေတွင် ပထဝီအပိုင်းအခြားတစ်ခု သိသာထင်ရှားစွာတည်ရှိနေပါသည်။ ယိုးဒယားနှင့် နယ်နိမိတ်ထိစပ်နေသော အရှေ့တောင်ပိုင်းပြည်နယ်များနှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ (ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း၊ ကယား၊ ကရင်၊ မွန်နှင့် တနင်္သာရီ) တို့နှင့် တရုတ်နှင့်နယ်နိမိတ်ထိစပ်နေသော အရှေ့မြောက်ပိုင်း (ရှမ်းနှင့်ကချင်ပြည်နယ်) မြောက်ပိုင်းနှင့် အရှေ့ပိုင်း) အကြားတွင်ဖြစ်သည်။ NCA ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သော အဖွဲ့အစည်းအများစုသည် အရှေ့တောင်ပိုင်းတွင်တည်ရှိပြီး အရှေ့မြောက်ပိုင်းမှအဖွဲ့များမှာ လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းမရှိသေးသဖြင့် ယင်းနယ်နိမိတ်အပိုင်းအခြားမှာ ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်အား ထင်ဟပ်စေသည်။⁴⁵⁴ ဤ နယ်နိမိတ်အပိုင်းအခြားကြောင့်ပင် တရုတ်နိုင်ငံနှင့်ယိုးဒယားနိုင်ငံတို့၏ မူဝါဒများနှင့်ချဉ်းကပ်ပုံများသည် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ၏ ငွေကြေးအထောက်အပံ့ရလမ်းများအပါအဝင် ထိုဒေသနှစ်ခုတို့၏ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာစီးပွားရေး လက်တွေ့ဖြစ်စဉ်များမှာလည်း အလွန် ကွဲပြားနေပါသည်။

သစ်၊ ရွှေ၊ ကျောက်စိမ်းနှင့် (၎င်းတို့လောက်အရေးမပါသော) အခြားဓာတ်သတ္တုများအပါအဝင် သဘာဝသယံဇာတများသည် ဤဖြစ်စဉ်တွင် အမှန်ပင်အရေးပါသော ကဏ္ဍတွင်ပါဝင်နေပါသည်။ သယံဇာတမှရရှိသော အခွန်အခများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အရှေ့မြောက်ပိုင်းဒေသများနှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင် အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသများတွင် အကျိုးအမြတ်ပိုမိုနည်းပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသများ၏ နယ်မြေအများအပြား၌ သစ်တောများ ခုတ်လှဲပြီးဖြစ်ကာ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များထိန်းချုပ်ထားသည့် ပိုင်နက်များမှာလည်းကျဉ်းမြောင်းသောကြောင့် ဝင်ငွေများမှာလည်း အကန့်အသတ်ဖြင့်သာရှိသည်။ ဒေသအချို့တွင် ရွှေကြောများရှိသော်လည်း ရွှေနှင့်သစ်သာမက မှတ်တမ်းမှတ်ရာမရှိသော ဒေါ်လာဘီလျံပေါင်းများစွာတန်ဖိုးရှိသည့် နှစ်စဉ်ကျောက်စိမ်းတင်ပို့မှုတို့မှ အခွန်အခများရရှိနိုင်သည့် အရှေ့မြောက်ပိုင်းနှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင် မပြောပလောက်ပေ။⁴⁵⁵

သဘာဝသယံဇာတများသည် ပဋိပက္ခဆက်လက်ဖြစ်ပွားစေသော မောင်းနှင်အားတစ်ရပ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည့် အကြောင်းပြချက်တချို့ရှိသည်။ ကြွယ်ဝသောသယံဇာတများ ပိုင်ဆိုင်ထားလင့်ကစား လူနည်းစု ဒေသခံများနေထိုင်သည့် ဒေသများအတွက် အခွန်အခအနည်းအကျဉ်းသာ ပြန်လည်ရရှိ၍ အများစုမှာ ဆင်းရဲမြဲဆင်းရဲလျက်ရှိကြသောကြောင့် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုအများအပြားမှာ ထိခိုက်နစ်နာကြရသည်။ အချို့သောလုပ်ငန်းများမှ ပုဂ္ဂလိကနှင့် အသင်းအဖွဲ့များ၏ အလားအလာများမှာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိမှုသည် မြိမ်းခြောက်မှုများရှိသည့်အပြင် သဘာဝသယံဇာတများသည် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့စည်းများ၏ပင်မဝင်ငွေရင်းမြစ်ဖြစ်၍ လက်နက်ကိုင်တော်လှန်မှုများကို ငွေကြေးထောက်ပံ့ပေးလျှက်ရှိနေပါသည်။

454 အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပဋိပက္ခအဖွဲ့၊ မြန်မာငြိမ်းချမ်းရေးလမ်းစဉ် - နိုင်ငံရေးစကားပိုင်းသို့ ဦးတည်လျက် - ၁၉ အောက်တိုဘာလ ၂၀၁၆။ အပိုင်း (၂)။
455 Global Witness - ကျောက်စိမ်း - မြန်မာနိုင်ငံ၏ 'အကြီးဆုံးလျှို့ဝှက်ချက်' အောက်တိုဘာလ ၂၀၁၅။

(ဂ) ကချင်ပြည်နယ်

ပဋိပက္ခအား ဘက်ပေါင်းစုံမှ ရှုမြင်မှု

ကချင်လွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ KIO ကို ၁၉၆၁ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ကချင်မျိုးချစ်လူငယ်အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့မှ စတင်တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ယင်းလူငယ်တို့မှာ လွတ်လပ်ရေးအခါသမေရတွင် ပေးအပ်ခဲ့သော နိုင်ငံရေးအရ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် ပေးမည်ဟူသော ကတိကဝတ်များအလေးဂရုမပြုဟု ခံစားကြရသူများဖြစ်သည်။ ကချင်ဒေသနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းဒေသကိုထိန်းချုပ်လျက် KIO သည် အင်အားအကြီးဆုံးနှင့် အကောင်းဆုံးဖွဲ့စည်းထားသော အစိုးရကို ဆန့်ကျင်တော်လှန်သည့် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းအဖြစ် လျင်မြန်စွာပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်လွန်နှစ်များ၊ ၁၉၇၀ ပြည့်လွန်နှစ်များနှင့် ၁၉၈၀ ပြည့်လွန်နှစ်များတွင် အစိုးရနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး ကမ်းလှမ်းချက်များပြုလုပ်၍ ဆွေးနွေးပွဲများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော်လည်း တစ်ခုမျှ မအောင်မြင်ခဲ့ချေ။⁴⁵⁶

နှစ်ကာလကြာမြင့်လာသောအခါ အခြားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့စည်းများကဲ့သို့ပင် KIO သည်လည်း အကွဲအပြဲများဖြင့် အဖွဲ့ကွဲခဲ့ပါသည်။ KIO ပြိုကွဲခြင်းအတွက် အကြောင်းအချက်တချို့တွင် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးပြိုင်ဆိုင်မှုများ၊ ဝါဒရေးရာကွဲပြားမှုနှင့် တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း သဘောထားတင်းမာမှုတို့အပြင် ရံဖန်ရံခါ အစိုးရ၏အားပေးမှု သို့မဟုတ် ပံ့ပိုးမှုတို့ ပါဝင်သည်။ ၁၉၆၈ ခုနှစ်တွင် ရာဂဏန်းအရေအတွက်လောက်ရှိသည့် လားရှိုးနှင့်မာရူတိုက်ခိုက်ရေးသမားများနှင့် အတူ ထင်ရှားသည့် လားရှိုးအမျိုးသားတစ်ဦးဖြစ်သူ တိမ်းယိမ်းသည် KIO မှခွဲထွက်ခဲ့သည်။ ဤအုပ်စုမှာ သောင်းကျန်းသူဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ (ဗကပ) လက်အောက်သို့ ယူနှစ် ၁၀၁ အဖြစ် ပေါင်းစည်းသည်။ ၁၉၈၉ တွင် ဗကပများ ပြိုကွဲစပြုသောအခါ တိမ်းယိမ်းအဖွဲ့မှာ ဒီမိုကရေစီသစ်တပ်မတော်သစ် (ကချင်ပြည်နယ်) (NDA-K) အဖြစ် ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းလျက် အစိုးရနှင့်ပစ်ခတ်ရပ်စဲခဲ့သည်။ ၎င်းသည် ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် နယ်ခြားစောင့်တပ်ဖွဲ့များ အဖြစ် ပြောင်းလဲခဲ့သည်။

KIO ကိုယ်တိုင်ကမူ ဆက်လက်တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့သည်။ သို့သော် အသက်ပေါင်းများစွာ ရင်းခွဲရပြီးနောက် ခေါင်းဆောင်ပိုင်းမှ နိုင်ငံရေးနည်းဖြင့် ညှိနှိုင်းအဖြေရှာရမည်ဟု အခိုင်အမာယုံကြည်လာခဲ့သည်။ အတိုက်အခံ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့စည်းများ ကိုယ်စားတစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးညှိနှိုင်းကာ နိုင်ငံရေးစကားပိုင်းများ ဖန်တီးရန် ရည်ရွယ်လျက် ၁၉၉၀ ပြည့်လွန်နှစ်များအစောပိုင်း၌ အစိုးရနှင့်ဆက်သွယ်ရန် ပဏာမခြေလှမ်းများ KIO က စတင်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ သို့သော် အဖွဲ့အစည်းများကြားညီညွတ်မှုမှာ မကြာခင်ပြိုကွဲကာ KIO သည် ၎င်း၏ အခြားတိုင်းရင်းသား မဟာမိတ်အဖွဲ့များအား ယုံကြည်လက်ခံစေရန် မတက်နိုင်တော့ဘဲ ၁၉၉၄ တွင်⁴⁵⁷ ၎င်းတို့သာ ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု သဘောတူညီချက်ကို လက်မှတ်ထိုးခဲ့သည်။ ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု သဘောတူညီချက်သည် ကချင်ဒေသရှိ လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲများကို အဆုံးသတ်စေခဲ့သော်လည်း ၎င်းလျှိုးနေသောတော်လှန်မှု မကျေနပ်ချက်များကို မဖော်ထုတ်နိုင်ခဲ့ပေ။

စစ်ဖြစ်နေသောအခြေအနေမှ ငြိမ်းချမ်းသောစီးပွားရေး အကူးအပြောင်းကြောင့် စိန်ခေါ်မှုများစွာ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်။ KIO သည် ထိန်းချုပ်နယ်မြေတွင် ပုံမှန်အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာရယူကာ ကိစ္စရပ်အတော်များများတွင် နယ်မြေခံအစိုးရအဖြစ်တာဝန်ယူဆောင်ရွက်သည်။ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့အစည်းများကိုလည်း ဆက်လက်ထားရှိခဲ့သည်။ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ စိုက်ပျိုးရေး စသည့်ဌာနများဖြင့် ဆေးရုံများ၊ ကချင်ဘာသာစကားနှင့် ယဉ်ကျေးမှုသင်ကြားသော ကျောင်းများဖွင့်လှစ်ခြင်းနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံများ စတင်တည်ဆောက်ခြင်းများကိုဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ စသည့် ကိစ္စရပ်များကို အဓိကအားဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဖြစ်သည့် ကျောက်စိမ်းနှင့်ရွှေတူးဖော်ခြင်း၊ သစ်များမှောင်ခိုရောင်းချခြင်းများမှ ငွေကြေးအရင်း အမြစ်များရရှိခဲ့သည်။⁴⁵⁸ သို့သော် အခွန်အခများရသည့် အရင်းမြစ်များ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ကင်းမဲ့ခြင်းနှင့်အခွန်အခတို့မှ အနည်းငယ်သာ လူထုအကျိုးစီးပွားအတွက် အသုံးပြုမှုတို့အပေါ် ဒေသခံ

456 Transnational Institute ၏ The Kachin Crisis: Peace Must Prevail မတ်လ ၂၀၁၃။ Martin Smith ၊ Burma: Insurgency and the Politics of Ethnicity (Zed Books - ၁၉၉၉)
457 Ibid
458 Ibid - Tom Kramer, Transnational Institute- စစ်ပွဲလော ငြိမ်းချမ်းရေးလော - ဗမာနိုင်ငံရှိ အနာဂတ် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီစာချက်။

များအတွင်းမကျေနပ်ချက်များမြင့်တက်လျက်ရှိသည်။ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးကြောင့်ပြင်ပမှစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ စိတ်ဝင်စားစရာနေရာ ကချင်ပြည်နယ်တွင်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီး ရေရှည်အကျိုးမဖြစ်နိုင်သော သယံဇာတထုတ်ယူမှုတွင် ပါဝင် ပတ်သက်ခဲ့လာတော့သည်။

ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲသည့်ကာလအတွင်း KIO သည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေး အမျိုးသားညီလာခံ တက်ရောက်ခြင်း၊ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ ပြည်လုံးကျွတ်ဆန္ဒခံယူပွဲတွင် ကချင်ပြည်သူများအား ထောက်ခံပေးရန် အကြံပြုခြင်း၊ ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲကို ထောက်ခံခြင်းတို့အပါအဝင် အစိုးရ၏နိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်များတွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ သို့သော် လွတ်လပ်သော ကချင်နိုင်ငံရေးပါတီများအား ဤရွေးကောက်ပွဲများတွင် ပါဝင်မှုကို အာဏာပိုင်များက တားဆီးခဲ့သည်။ ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် KIO ကို စစ်တပ်မှ ဖိအားပေးခဲ့သည်။ အခြားအပစ်ရပ်အဖွဲ့များကဲ့သို့ပင် ၎င်းမှာလည်း စစ်တပ်မှတစ်ဖက်တစ်ပိုင်းထိန်းချုပ်ထားသော နယ်ခြားစောင့် တပ်ဖွဲ့များအဖြစ် သို့ပြောင်းလဲရန် ညွှန်ကြားခံခဲ့ရသည်။ KIO က ငြင်းဆန်သောအခါ အစိုးရမှ ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲထားသည်များကို ပယ်ဖျက်ကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။⁴⁵⁹

ရွေးကောက်ပွဲပြီးနောက် စစ်ပွဲများ ပြန်လည်စတင်ခဲ့သည်။ မိုးမောက်မြို့နယ်ရှိ တရုတ်တို့လုပ်ကိုင်နေသော ရေအားလျှပ်စစ်ထုတ်ရာ ဆည်နှစ်ခုအနီး KIO တို့၏ မဟာဗျူဟာကျသော ရှေ့တန်းစခန်းနှင့် အစိုးရတပ်ဖွဲ့များ အကြားထိတွေ့မှုဖြင့် ဇွန် ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် စစ်မီးတောက်ခဲ့ပြန်သည်။ ရက်အနည်းငယ်တိုက်ခိုက်ပြီး မြန်မာစစ်က KIO ရှေ့တန်းစခန်းကို သိမ်းပိုက်ခဲ့သည်။ KIO တို့သတ်မှတ်သော ဆုတ်ခွာရက်ကို မြန်မာစစ်တပ်က လစ်လျူ ရှုခဲ့သောအခါ KIO တပ်များကို စစ်ဖြစ်ပွားသည့် အခြေအနေအရ နေရာချထားကာ မြန်မာတပ်ဖွဲ့များ ရိက္ခာဖြတ်တောက်ရန် တံတားအချို့ကို ဖျက်ဆီးခဲ့သည်။⁴⁶⁰ ငြိမ်းချမ်းရေးစကားပိုင်းအတော်များများ ပြုလုပ်ခဲ့သော်လည်း ပြဿနာကို မကျော်လွှားနိုင်ခဲ့ပဲ ၂၀၁၃ တွင် တိုက်ခိုက်မှုများ တစ်ဖန်အရှိန်မြင့်ခဲ့သည်။ တင်းမာမှုများ အချိန်အတန်ကြာ လျော့ကျစေခဲ့သည်။ တိုက်ပွဲအချိန်လျော့ချရေး သဘောတူညီချက်ကို နောက်ဆုံး၌ ၂၀၁၃ မေလတွင် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် ယနေ့ထက်တိုင် ပြင်းထန်၍ အကြိတ်အနယ်ရှိသော တိုက်ပွဲအချို့အပါအဝင် တိုက်ပွဲများ ပြတ်တောင်းပြတ်တောင်းဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိပြီး ပဋိပက္ခများ အကြွင်းမဲ့ရပ်တန့်နိုင်မည့် အလားအလာမှာ အလှမ်းဝေးနေဆဲဖြစ်သည်။ KIO မှာတစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ်(NCA) ကို လက်မှတ်မထိုးခဲ့ပါ။

၂၀၁၃ ခုနှစ် မေလတွင် KIO နှင့် အစိုးရအကြား တိုက်ပွဲများအရှိန်လျော့ချရေး သဘောတူညီချက်ကို လက်မှတ်ရေးထိုး၍ နှစ်ဘက်အဖွဲ့ကြား အဆက်အသွယ်မပျက်ခဲ့သော်လည်း ပိုမိုရေရှည်ခိုင်မြဲသော ငြိမ်းချမ်းမှုလမ်းကြောင်း ဆီသို့ ဦးမတည်နိုင်သေးပေ။ သို့သော် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ် ရှေ့သို့ရွှေ့နေချိန်တွင် (အထူးသဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးစကားပိုင်းကဏ္ဍ) KIO နောက်ကျကျန်မနေခဲ့ရန်မှာ အရေးကြီးကြောင်း KIO က ယူဆသည်။ တရားနည်းလမ်းကျသော အာမခံချက်များပင်လျင် KIO သည် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်တွင် ပါဝင်လိုသည့်ဆန္ဒများ ရှိလာနိုင်ပါသည်။

ဓာတ်သတ္တုတူးဖော်မှုတွင် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များပါဝင်မှု

ကချင်ပြည်နယ်ရှိလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များသည် လိုင်စင်ထုတ်ပေးခြင်း၊ သဘာဝသယံဇာတနှင့်ကျောက်မျက်ထုတ်လုပ်မှုများအတွက် အခွန်အခများ သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်မှုများတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေပါသည်။ (လေးထောင့်ဇယားကွက် ၂၈)

459 Transnational Institute- ကချင်ပဋိပက္ခ - ငြိမ်းချမ်းရေး လွှမ်းမိုးရမည်။ မတ်လ ၂၀၁၃။
460 Ibid

■ **ကချင်လွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ (KIO)။** ကချင်လွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ (KIO) ၏ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့မှာ ကချင်လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်ဖြစ်သည်။ ၎င်းသည်တပ်ဖွဲ့ဝင်ပေါင်း ထောင်ဂဏန်းအရေအတွက် အတော်အတန်ရှိသည့် အကြီးမားဆုံးနှင့် စနစ်အကျဆုံးဖွဲ့စည်းထားသော လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များထဲမှ တစ်ဖွဲ့ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ကျေးရွာပြည်သူ့စစ်များလည်း အမြောက်အများရှိသည်။ KIO မှာ ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း ကချင်လူမျိုးများနေထိုင်ရာ နယ်မြေများတွင်လှုပ်ရှားသည်။ ၁၉၆၁ ခုနှစ်တွင် ကချင်လွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ (KIO) ကိုဖွဲ့စည်းသည်။ ရံဖန်ရံခါ ပြင်းထန်သောတိုက်ပွဲများအပါအဝင် နှစ်ပေါင်းများစွာ တိုက်ခိုက်ပြီးနောက် ၁၉၉၄ တွင် ပထမဆုံးအကြိမ် ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် နယ်ခြားစောင့်တပ်အဖြစ် ပြောင်းရန်ကို ငြင်းဆန်ခဲ့သောကြောင့် မြန်မာအစိုးရတပ်ဖြင့် ပိုမိုတင်းမာမှုများရှိလာပြီး၊ အစိုးရဘက်မှ ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်ကို ဖျက်သိမ်းကြောင်းကြေညာပြီး၊ ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲမှာပင် ကချင်ကိုယ်စားပြုရွေးချယ်ခံခြင်းကိုလည်း ပိတ်ပင်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၏ နှစ်အလယ်ပိုင်းတွင် ပြင်းထန်သောတိုက်ခိုက်မှုများ ပြန်လည်ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ဆွေးနွေးမှုများ အကြိမ်ပေါင်းများစွာပြုလုပ်ပြီးသည့်နောက် မေလ ၂၀၁၃ တွင် အရှိန်လျော့မည့် သဘောတူစာချုပ်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြသည်။ ပြင်းထန်၍ အကြိတ်အနယ်ရှိသော တိုက်ပွဲအချို့အပါအဝင် တိုက်ပွဲများ ပြတ်တောင်းပြတ်တောင်းဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိပြီး၊ လူဦးရေ တစ်သိန်းလောက်သည် ဒုက္ခသည်စခန်းတွင် ကျန်နေပါသေးသည်။ KIO မှာတစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် (NCA) ကို လက်မှတ်မထိုးသေးပါ။

■ **ဒီမိုကရေစီသစ်တပ်မတော် (ကချင်ပြည်နယ်) (NDA-K ယခု နယ်ခြားစောင့်တပ်ဖွဲ့များ)။** ၁၉၆၈ ခုနှစ်တွင် တိမ်းယိမ်းဟုအမည်ရသော ထင်ရှားသည့်လားရှိုးလူမျိုးစု ခေါင်းဆောင်သည်လားရှိုးနှင့်မာရူ တိုက်ခိုက်ရေး သမားရာဂဏန်း အချို့ဖြင့် KIO မှခွဲထွက်သော ဒီမိုကရေစီသစ် တပ်မတော် (ကချင်ပြည်နယ်) (NDA-K) ကို စတင်ဖွဲ့စည်းသည်။ ဤခွဲထွက် အုပ်စုသည် ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ (CPB) လက်အောက်တွင် ပေါင်းစည်းခဲ့ပါသည်။ ဗကပတို့ ၁၉၈၉ ခုနှစ်တွင် စတင်ပြိုလဲသောအခါ ဒီမိုကရေစီသစ်တပ်မတော်(ကချင်ပြည်နယ်) (NDA-K) ဟု ပြန်လည်ပုံဖော်၍ အစိုးရနှင့် ပစ်ခတ်ရပ်စဲမှုများလုပ်ခဲ့သည်။ ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် ၎င်းအဖွဲ့ကို နယ်ခြားစောင့်တပ်ဖွဲ့များအဖြစ် ပြောင်းလဲခဲ့သည်။ တိမ်းယိမ်းနှင့်သားဖြစ်သူယိမ်းဆူးတို့နှစ်ဦးစလုံး ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲ၌ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် အရွေးခံခဲ့ရသည်။ ၂၀၁၅ တွင်လည်း နှစ်ဦးစလုံး အရွေးခံခဲ့ရသော်လည်း ဖခင်ဖြစ်သူမှာ ရွေးကောက်ပွဲအငြင်းပွားမှုတစ်ရပ်ဖြင့် ကိုယ်စားလှယ်နေရာဆုံးရှုံးခဲ့ပါသည်။

ယခုအချိန်ထိ ကချင်ပြည်နယ်တွင် အကြီးမားဆုံး တွင်းထွက်ပစ္စည်းတူးဖော်သည့်လုပ်ငန်းမှာ ကျောက်စိမ်းဖြစ်သည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် တရုတ်နိုင်ငံက အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၂ သန်းဖိုးတင်သွင်းသည်ဟု ကြေညာခဲ့ကာ Global Witness မှ တရားမဝင်တင်သွင်းမှုများ ထည့်သွင်းလျှင် ယင်းနှစ်တွင် ဒေါ်လာ ၃၁ ဘီလျံခန့်ရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းခဲ့သည်။⁴⁶² မြန်မာနိုင်ငံတွင် တစ်နှစ်လျှင် သဘာဝသယံဇာတမှ အခွန်အခရရှိမှုမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၁) ဘီလျံသာ ရရှိသည်ကိုထောက်ဆလျှင် ဖော်ပြပါတရုတ်မှ ကျောက်စိမ်းဝယ်ယူမှုအများစုမှာ တရားဝင်မှတ်တမ်းမှတ်ရာ မရှိဟု ဆိုနိုင်သည်။ ကျောက်စိမ်းတွင်းများမှာ အစိုးရထိန်းချုပ်ထားသော ဖားကန်မြို့တစ်ဝိုက်နယ်မြေများတွင် တည်ရှိကာ ထိုပတ်ဝန်းကျင်ရှိထင်ရှားသော ဒေသများကိုမူ KIO တို့က ထိန်းချုပ်ထားကြပါသည်။

461 စာပုံးပါအချက်အလက်များကို ကဏ္ဍပေါင်းစုံမှ ကောက်နုတ်ထားပါသည်။ ၎င်းတို့တွင် Martin Smith, Burma: သောင်းကျန်းမှုနှင့်တိုင်းရင်းသားများ၏ နိုင်ငံရေး (Zed Books, ၁၉၉၉); အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပဋိပက္ခအဖွဲ့ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ၊ နိုင်ငံရေးစကားပိုင်းသို့ ၁၉ အောက်တိုဘာလ ၂၀၁၆။ အပိုင်း (၂) Transnational Institute ၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ - တိုင်းရင်းသားများ၏နိုင်ငံရေး ဘယ်လိုဆက်ဖြစ်မည်နည်း။ ဒီဇင်ဘာလ ၂၀၁၅ ခုနှစ်။

462 Global Witness - ကျောက်စိမ်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကြီးမားဆုံး လျှို့ဝှက်ချက်၊ အောက်တိုဘာလ ၂၀၁၅။

မြန်မာစစ်တပ်နှင့် KIO အပါအဝင် ပတ်သက်ဆက်နွယ်နေသော အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုးတို့သည် သယံဇာတ တူးဖော်မှု၊ သယ်ယူပို့ဆောင်မှုမှသည် ပြည်ပတင်ပို့မှုအထိ အဆင့်ဆင့်လုပ်ငန်းစဉ်တိုင်းတွင် အကျိုးအမြတ်ရရှိသည်ဟု သိရှိရသည်။ 'ဝ' ပြည်နယ် သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP) သည်လည်း ကျောက်စိမ်းတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းတွင် အကြီးအကျယ် ပါဝင်သည်။ ဖားကန့်ရှိလုပ်ကွက်များတွင် 'ဝ' ပြည်နယ် သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီနှင့် ဆက်နွယ်နေသောကုမ္ပဏီများလုပ်ကိုင်နေသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ပအိုဝ်းအမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ်သည်လည်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကြီးဖြစ်သည့် ပတ္တမြားနဂါးအုပ်စုဖြင့် ကျောက်စိမ်းတူးဖော်ရေးတွင် ပါဝင်နေပါသည်။⁴⁶³ KIO နှင့် NDA-K တို့ကလည်း ၎င်းတို့ချုပ်ကိုင်ထားသည့် ကုမ္ပဏီများဖြင့် လုပ်ကိုင်ခြင်းနှင့်ရံဖန်ရံခါ အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေခြင်းဟု သုံးနှုန်းသည့် အခြားကုမ္ပဏီများအပေါ် အခွန်ကောက်ခံခြင်းများပြုလုပ်ပါသည်။ တရုတ်ကုမ္ပဏီများကလည်း ယင်းလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များထိန်းချုပ်နယ်မြေများမှ ရွှေတွင်းလုပ်ကွက်များ ဝယ်ယူပြီးဖြစ်သည်။⁴⁶⁴

(ဃ) 'ဝ' နှင့် ပအိုဝ်း ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသများ (ရှမ်းပြည်နယ်)

ပဋိပက္ခအား ဘက်ပေါင်းစုံမှရှုမြင်မှု

၁၉၆၀ ပြည့်လွန်နှစ်များတွင် တရုတ်ကွန်မြူနစ်ပါတီသည် ၎င်းတို့နှင့် လမ်းစဉ်တူသော ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ (ဗကပ) တို့ကို ထောက်ပံ့မှုအရှိန်အဟုန်မြှင့်ခဲ့သည်။ ဗကပတို့သည် ယခင်က ဗမာပြည်အလယ်ပိုင်းကို ခြေကုပ်ယူခဲ့သော်လည်း ရင်းမြစ်အသစ်များဖြင့် ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်းတွင် အောင်မြင်သောစစ်ဆင်ရေးစတင်နိုင်ခဲ့ကာ အချိန်အနည်းငယ်အတွင်း 'ဝ'နှင့် ကိုးကန့်နယ်မြေများအပါအဝင် နယ်စပ်ဒေသအခြေစိုက် တိုင်းရင်းသားစစ်တပ်အချို့ကို သိမ်းသွင်းနိုင်ခဲ့သဖြင့် နိုင်ငံတစ်ဝှမ်း အစိုးရဆန့်ကျင်သော တပ်ဖွဲ့များအနက် အင်းအားအကြီးမားဆုံးဖြစ်လာပါသည်။ ဘေးချင်းကပ်နယ်မြေများမှ အုပ်စုအချို့ဗကပနှင့် လျော့ရဲသောစစ် မဟာဗြူဟာမြောက် မဟာမိတ်များဖြစ်လာခဲ့သည်။ ပအိုဝ်းအမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ်နှင့် ရှမ်းပြည်တပ်မတော်တို့ကမူ ကွန်မြူနစ်တို့အား ဝါဒရေးရာရပ်တည်ချက်တို့၌ ပြင်းထန်စွာ ဆန့်ကျင်ခဲ့ကြသည်။⁴⁶⁵

၁၉၈၉ ခုနှစ်တွင် ဗမာအများစုခေါင်းဆောင်မှုကို တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုတပ်ဖွဲ့များက တော်လှန်ကြကာ ဗကပတို့လျင်မြန်စွာပြိုကွဲခဲ့သည်။ ယင်းတပ်ဖွဲ့များမှ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုအလိုက် အဖွဲ့စည်းသစ်များဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရာ 'ဝ' ပြည်နယ်သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP) လည်း အပါအဝင်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဤအဖွဲ့အစည်းအသစ်များအား အကျိုးအမြတ်များပေး၍ ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေးသဘောတူညီချက် ကမ်းလှမ်းခြင်းဖြင့် အစိုးရမှအခွင့်အလမ်းကို လျင်မြန်စွာဆုတ်ကိုင်နိုင်ခဲ့သည်။ ကွန်မြူနစ်မဟုတ်သော အဖွဲ့များမှာမူ ယေဘုယျအားဖြင့် ဆက်လက်တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ကြသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် စတင်ခဲ့သော ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်ကြောင့် ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးသဘောတူညီချက်အသစ်များဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီး 'ဝ' အဖွဲ့တို့နှင့်ရှိနှင့်ပြီးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးသဘောတူညီချက်များအား ထပ်လောင်းအတည်ပြုနိုင်ခဲ့သည်။ တောင်းဆိုထားသည့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရပြည်နယ်ဖြစ်ခွင့်ပေးလိမ့်မည်မဟုတ်ဟု ထင်မြင်သဖြင့် UWSP တို့က လက်ရှိငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်နှင့်ပတ်သက်၍ မတင်မကျဖြစ်နေကာ တရားဝင်သည်ဖြစ်စေ မဝင်သည်ဖြစ်စေ လက်တွေ့အုပ်ချုပ်နေသည့် အာဏာကို UWSP က လက်လျှော့မည်မဟုတ်ဆိုသောအချက်မှာ တည်ဆဲအမှန်တရား တစ်ခုဖြစ်သည်။⁴⁶⁶

463 Global Witness - Ibid
 464 အာရှနှင့်ပန်းကချင်ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့မှ ပုံရိပ်များ - At what price! နိုဝင်ဘာလ ၂၀၀၄၊ ကချင်ဖွံ့ဖြိုးရေးကွန်ယက်အဖွဲ့၊ Valley of Darkness - ဗမာ့ဟူးကောင်းချိဉ်ဝမ်းအတွင်း ရွှေတူးဖော်ခြင်းနှင့်စစ်ရေးလုပ်ရားမှု - ၂၀၀၇၊ ကချင်သတင်းအဖွဲ့ - သစ်သီးခြံမှ တရုတ်ရွှေတွင်းအဖြစ်ပြောင်းလဲသွားခြင်း၊ ၂၃ ရက် နိုဝင်ဘာလ ၂၀၀၉။
 465 Martin Smith - ဗမာ - သောင်းကျန်းမှုနှင့် တိုင်းရင်းသားများ၏ နိုင်ငံရေး (Zed Books, ၁၉၉၉);
 466 အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပဋိပက္ခအဖွဲ့၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ၊ နိုင်ငံရေးစကားပိုင်းသို့ ၁၉ အောက်တိုဘာလ ၂၀၁၆၊ အပိုင်း (၂)

ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသများ၌ ဓာတ်သတ္တုတူးဖော်ထုတ်လုပ်မှုတွင် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များပါဝင်နေမှု

၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေမှ ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ထားသော ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ဒေသငါးခုသည် ရှမ်းပြည်နယ်တွင် တည်ရှိသည်။ (မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံး အတိုင်းအတာအရ ဒေသခြောက်ခုရှိရာ ကျန်ဒေသတစ်ခုမှာ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးတွင် တည်ရှိသည်) ယင်းတို့ကို တအေအင်း/ပလောင်၊ ဓန၊ ပအိုဝ်းနှင့် ကိုးကန့်တို့အတွက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသလေးခုနှင့် 'ဝ'တို့အတွက် ပိုမိုကြီးမားသော ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသကြီးတစ်ခုတို့ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားပေးခဲ့သည်။⁴⁶⁷ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေမှ ယင်းဒေသများ၏ ဦးဆောင်အဖွဲ့များအား ရှမ်းပြည်နယ် ၏ ဥပဒေပြုရေးနှင့်အုပ်ချုပ်မှုအာဏာတို့၏ အကန့်အသတ်ဖြင့် ခွဲဝေပေးထားသည်။ ပဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချပေးထားသော ယင်းအခွင့်အာဏာများ၌ သဘာဝသယံဇာတများမှ အခွန်အခကောက်ယူခြင်းနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း သတ်မှတ်ခြင်းတို့အတွက် မပါဝင်ပါ။ သို့လင့်ကစား နယ်မြေအချို့တွင် တရားဝင်သည်ဖြစ်စေ တရားမဝင်သည်ဖြစ်စေ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်နှင့်လုပ်ငန်းဆောင်တာများအပေါ် အာဏာပိုင်မှုရှိနေကြသည်။ အထူးသဖြင့် 'ဝ' ဒေသ (နယ်မြေ၏ဒေသအများစုမှာ USWA ၏ အပြည့်အဝထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင်ရှိ၍ တရားဝင်သည်ဖြစ်စေ၊ မဝင်သည်ဖြစ်စေလက်တွေ့တွင် ပြည်နယ်အသေးစားလေးသဖွယ်ဖြစ်နေသောကြောင့်)၊ ပအိုဝ်းဒေသ (အင်အားအကြီးဆုံးသော PNO ပြည်သူ့စစ်များမှ ထိန်းချုပ်ထားသောကြောင့်)နှင့် ကိုးကန့်ဒေသ⁴⁶⁸ (ကိုးကန့်နယ်ခြား စောင့်တပ်ဖွဲ့များတွင် အာဏာအတော်ရှိသောကြောင့်) တို့တွင်ဖြစ်သည်။

UWSP သည် ကချင်ပြည်နယ်ရှိ ကျောက်စိမ်းထုတ်လုပ်ရေး၌ အကြီးအကျယ်ပါဝင်ပတ်သက်နေသည်။ (အထက်တွင် ဆွေးနွေးခဲ့သကဲ့သို့)။ 'ဝ'အဖွဲ့သည် ကမ္ဘာ့ခဲမဖြူထုတ်လုပ်ရေးတွင် မကြာသေးခင်က အဓိကကျသော ထုတ်လုပ်သူဖြစ်လာခဲ့သည်။ ပြီးခဲ့သည့် နှစ်အနည်းငယ်အတွင်း အလျင်အမြန်ကြီးထွားလာသော မြန်မာ့ခဲမဖြူထုတ်လုပ်ရေးအတွက် အရေးပါဆုံးသတ္တုတွင်းများမှာ UWSP ထိန်းချုပ်ထားသော နယ်မြေတွင် တည်ရှိသည်။ သက္ကရာဇ် ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် (၅) နှစ်တာထုတ်လုပ်မှုအတွင်း ၄၉၀၀ ရာခိုင်နှုန်းမြင့်တက်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာတတိယအကြီးမားဆုံး ခဲမဖြူထုတ်လုပ်သူအဖြစ် မမျှော်လင့်ဘဲပေါ်ထွက်ခဲ့ကာ ကမ္ဘာ့ခဲမဖြူဈေးကွက်တွင် အဓိကသွင်းအားစု ပံ့ပိုးသူတစ်ဦးဖြစ်ခဲ့သည်။⁴⁶⁹ ၂၀၀၀ ခုနှစ်မတိုင်မီက "ဝ" ဒေသတွင် ခဲမဖြူထုတ်လုပ်မှုသမိုင်းကြောင်း မရှိခဲ့ပါ။ ပြီးနောက် အနာဂတ်ခဲမဖြူထုတ်လုပ်မှုအတွက် သို့မဟုတ် လက်ကျန်အရံခဲမဖြူပမာဏအတွက် ခန့်မှန်းဖော်ပြနိုင်သော ဘူမိဗေဒဆိုင်ရာ အချက်အလက်များမရှိပါ။ သို့သော် အလားအလာပိုမိုနည်းပါးသော လက်ကျန် သဘာဝသယံဇာတများ ထုတ်လုပ်နိုင်မည်မှာ မသေချာသော်လည်း 'ဝ' ဒေသ၏ ခဲမဖြူထုတ်လုပ်မှုမှာ အမြင့်ဆုံးသို့ ရောက်ရှိခဲ့ပြီးဖြစ်သည်ဟု မကြာသေးမီကာလကထွက်ပေါ်ခဲ့သော အစီရင်ခံစာများက ဖော်ပြကျသည်။⁴⁷⁰ တရားဝင်သည်ဖြစ်စေ တရားမဝင်သည်ဖြစ်စေ "ဝ"ပြည် သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ ထိန်းချုပ်ထားသော နယ်မြေသည် ပြည်နယ်အသေးစားတစ်ခုအဖြစ် လည်ပတ်နေသည်ကို ထောက်ချင့်လျင် သယံဇာတမှရရှိသော အခွန်အခများမှာ UWSP သို့ တိုက်ရိုက်ရောက်ရှိသွားသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

ပအိုဝ်းအမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ် (PNO) သည်လည်း ကချင်ပြည်နယ်မှ ကျောက်စိမ်းတူးဖော်ခြင်းလုပ်ငန်းနှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၏ မိုးကုတ်ဒေသ၌ ပတ္တမြားထုတ်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်လုပ်ကိုင်နေပါသည်။

467 ၂၀၀၈ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ - ပုဒ်မ ၅၆။
468 Kim Jolliffe, အာရှ ဖောင်ဒေးရှင်း - မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခနှင့်နယ်ခြားစီမံခန့်ခွဲမှု ၊ ဇူလိုင်လ ၂၀၁၅။
469 Gardiner et al - မြန်မာနိုင်ငံတွင် ခဲမဖြူတူးဖော်ခြင်း၊ ထုတ်လုပ်မှုနှင့်အလားအလာများ (၂၀၁၅) ၄၆၂ သယံဇာတမှဝါဒီအဖွဲ့ချုပ်နှင့် - ၂၀၉-၂၃၃။
470 Reuters - သီးသန့် - ခဲမဖြူဈေးကွက်ကို လုပ်ခါလိုက်သော မြန်မာနိုင်ငံသတ္တုတွင်းများ ထုတ်လုပ်မှု နှေးကွေးမှု လျင်မြန်စွာကျဆင်းလာ၊ အောက်တိုဘာလ ၁၈ ရက် - ၂၀၁၆။

လေးထောင့်ယားကွက် ၂၉။ "ဝ"နှင့် "ပအိုဝ်"ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ဒေသများ (ရှမ်းပြည်နယ်)ရှိ ဓာတ်သတ္တုတူးဖော် ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် လုပ်ကိုင်နေသော လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ^{471 472}

- 'ဝ' ပြည်နယ်သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ(UWSP) ၏ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့အမည်မှာ 'ဝ' ပြည်နယ်သွေးစည်း ညီညွတ်ရေးတပ်မတော်ဖြစ်သည်။ ခန့်မှန်းခြေအမြဲတမ်းစစ်သား ၂၀၀၀၀ ခန့်ရှိ၍ လိုအပ်လျင်ချက်ချင်း ဆင့်ခေါ်နိုင်သော အရန်စစ်သည်အင်အားမှာ ထို့ထက်ပို၍များပြားသည်။ 'ဝ' ပြည်နယ်သွေးစည်းညီညွတ် ရေးတပ်မတော်သည် မြန်မာပြည်တွင် အင်အားအကြီးမားဆုံး လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့ဖြစ်သည်။ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုက ယင်းအဖွဲ့အား "အရှေ့တောင်အာရှ၏အကြီးမားဆုံး မူးယစ်ဆေးဝါးမှောင်ခိုအဖွဲ့"အဖြစ် ဖော်ညွှန်း၍ "ထင်ရှားသောမူးယစ်ဆေးဝါးမှောင်ခိုအဖွဲ့"အဖြစ် တရားဝင်သတ်မှတ်ထားသည်။ ၎င်းစစ်တပ် သည် တရုတ်နယ်စပ်ရှိ 'ဝ' ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ၏နယ်မြေတွင် ခြေကုတ်ယူထားသည်။ ယင်းနယ်မြေ သည် တရုတ်စစ်တော်ချိန်၊ တရုတ်ငွေကြေးနှင့် တရုတ်လက်ကိုင်ဖုန်းဆက်သွယ်ရေးကွန်ယက်များ အသုံးပြု လျက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်အာဏာမှာ အလွန်မြင့်မားသည်။ UWSP သည် ယင်းတို့ဒေသနှင့်ကပ်လျက်မရှိ သော တောင်ဘက်ခပ်လှမ်းလှမ်း ထိုင်းနယ်စပ်တွင်ရှိသော အရေးပါသည့် နယ်မြေဒေသကိုလည်း ထိန်းချုပ် ထားသည်။ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်လွန်များတွင် ဘိန်းဘုရင် "ခွန်ဆာ"၏ တပ်ဖွဲ့များအားချေမှုန်းရာတွင် အကူအညီ ပေးခဲ့ပြီး 'ဝ'ရွာသူရွာသား တစ်သိန်းခန့်ကို ယင်းဒေသသို့ အတင်းအကြပ်ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်စေကာ စုစည်း နယ်မြေချဲ့ထွင်ခဲ့သည်။ UWSP အနေဖြင့် မြန်မာအာဏာပိုင်များနှင့် ၁၉၈၉ ခုနှစ်တွင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲကာ ၂၀၁၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် ထပ်မံအတည်ပြုမှုမှာ ယေဘုယျအားဖြင့် ခိုင်မြဲခွဲလင့်ကစား နှစ်ဖက်အကြား တင်းမာမှုများ မကြာခဏ မြင့်မားခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့်မြန်မာအာဏာပိုင်များ အသိအမှတ်မပြုသည့် တောင် ပိုင်းနယ်မြေများကို ထိန်းချုပ်ထားမှုနှင့်ပတ်သက်၍ဖြစ်သည်။ 'ဝ'တို့၏ အဓိကကျသော နိုင်ငံရေးတောင်းဆို ချက်တစ်ခုမှာ ၎င်းတို့ဒေသအား ရှမ်းပြည်နယ်လက်အောက်တွင် မထည့်သွင်းဘဲ သီးခြားတိုင်းရင်းသား ပြည်နယ်တစ်ခု အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုရေးဖြစ်သည်။ ယင်းအချက်ကို ရှမ်းအမျိုးသားခေါင်းဆောင်အများစုမှ လက်မခံပေ။ UWSP သည် NCA ကို လက်မှတ် မထိုးရသေးပါ။
- **ပအိုဝ်းအမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ်(PNO)**။ ပအိုဝ်းတို့သည် ၁၉၅၀ ပြည့်လွန်နှစ်များတွင် အစိုးရကိုတော်လှန်ကြရာ ပအိုဝ်းအမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တိုင်းရင်းသားများလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့အပါအဝင် လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အချို့ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ PNO ကို ၁၉၇၆ ခုနှစ်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ ရဟန်းတော်တစ်ပါးဖြစ်ခဲ့ဖူးသူ အောင်ခန်းထီ(ဦး)က ပြန်လည်အသက်သွင်းခဲ့သည်။ ၁၉၉၁ ခုနှစ်တွင် အစိုးရနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲကာ ပြည်သူ့စစ်ဖြစ်လာခဲ့သည်။ အစိုးရအာဏာအောက်တွင် ရှိသည်ဆိုခြင်းမှာ အမည်ခံမျှသာဖြစ်၍ ပအိုဝ်းကိုယ် ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရနယ်အတွင်း တရားဝင်မဟုတ်သော်လည်း လွတ်လပ်သော စီမံအုပ်ချုပ်ခွင့်အာဏာရရှိသည်။ ပြည်သူ့စစ်ထက်ပိုမိုကာ PNO သည် ယခုအခါ နိုင်ငံရေးပါတီ တစ်ခုဖြစ်လျက် ၂၀၁၀ နှင့် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲ နှစ်ခုစလုံးတွင် ပအိုဝ်းကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသမှ ကိုယ်စားလှယ်နေရာအားလုံး အနိုင်ရခဲ့ပြီး နယ်မြေတစ်ခု လုံးထိန်းချုပ်မှုတွင် ဦးဆောင်အဖွဲ့ဖြစ်လာခဲ့သည်။

471 Martin Smith - ဗမာ - သောင်းကျန်းမှုနှင့်တိုင်းရင်းသားများ၏ နိုင်ငံရေး (Zed Books, ၁၉၉၉); Kim Jolliffe, အာရှဖောင်ဒေးရှင်း - မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခနှင့်နယ်ခြားစီမံခန့်ခွဲမှု ၊ ဇူလိုင်လ ၂၀၁၅။ Tom Kramer - ညီညွတ်သော 'ဝ' ပြည် နယ်ပါတီ - မူးယစ်စစ်တပ် သို့မဟုတ် တိုင်းရင်းသားမျိုးချစ်ပါတီ၊ (အရှေ့-နောက် စင်တာ - ၂၀၀၇)

472 US Drug Enforcement Agency News Release, Eight high-ranking leaders of Southeast Asia's largest narcotics trafficking organization indicted by a federal grand jury in Brooklyn, New York, 24 January 200

(င) မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်း (ကယား၊ ကရင်၊ မွန်နှင့်တနင်္သာရီ)

ပဋိပက္ခအား ဘက်ပေါင်းစုံမှ ရှုမြင်မှု

၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU) တောခိုစဉ်ကတည်းက ကရင်ပြည်နယ်သည် ပဋိပက္ခနှင့် အတွင်း နှစ်မြုပ်ခဲ့သည်။ အချိန်ကာလကြာမြင့်လာသောအခါ ပဋိပက္ခသဘာဝနှင့်ဒေသတွင်းနေလူထုအပေါ် သက် ရောက်မှုမှာ ပြောင်းလဲခဲ့သည်။ လွတ်လပ်ရေးရပြီး ကာလများအတွင်း (KNU) တို့နယ်မြေအများအပြား အားထိန်းချုပ် ကွပ်ကဲနိုင်ခဲ့သည်။⁴⁷³ မြန်မာ့စစ်တပ်သည် နိုင်ငံတစ်ဝှမ်းလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများစွာအား တိုက်ခိုက်နေခဲ့ရသည်။ ယင်းတပ်ဖွဲ့တို့မှာ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများမှ ထုတ်ဖော်ကြေညာခြင်းမရှိသည့် အပြန်အလှန်နားလည်မှုဖြင့် သို့မဟုတ် ပြောင်ကျကျ ထောက်ပံ့ခြင်းများရရှိလျက် ဘဏ္ဍာငွေကောင်းစွာရရှိခဲ့ကြသည်။ တောင်ကုန်းထူထပ်သော မြေပြင် အနေအထားသည်လည်း မြန်မာ့စစ်တပ်၏ စစ်ဆင်ရေးအား ထပ်မံဟန့်တားနှောင့်ယှက်ခဲ့သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများသည် သမားရိုးကျခြေကုပ်ယူ စစ်ပွဲများဆင်နွှဲနိုင်ခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့၏နယ်မြေများ တိုက်ပွဲတွင်မပါဝင်စေဘဲ ကာလကြာမြင့်စွာ တည်ငြိမ်သောရှေ့တန်းစစ်မျက်နှာ ဖွင့်လှစ်ထားနိုင်ခဲ့သည်။ (အခြေခံမျှ ဖြစ်သော်လည်း) အတော်အတန်ကျယ်ပြန့်သည့် ကျောင်းများနှင့်ဆေးခန်းများကို ကြီးကြပ်သည့် ပညာရေးနှင့်ကျန်း မာရေးဌာနများဖြင့် KNU သည် တရားဝင်သည်ဖြစ်စေ၊ တရားမဝင်သည်ဖြစ်စေ အစိုးရတစ်ရပ်အဖြစ် ဆောင်ရွက် သည်။⁴⁷⁴

၁၉၈၈ စစ်အာဏာသိမ်းမှုဖြစ်ပွား ပြီးနောက် ဖော်ပြပါအခြေအနေ သိသိသာသာပြောင်းလဲစပြုသည်။ ပြီးနောက် ပိုမိုငယ်ရွယ်သော စစ်အရာရှိအုပ်စု အာဏာရလာစေသည်။ ၎င်းတို့က မြန်မာ့စစ်တပ်ကို လျင်မြန်စွာပင်အင်အားကြီး မား၍ ခေတ်မီအောင်ဆောင်ရွက်ကြသည်။ ကုန်းတွင်းပိုင်းဒေသများကို ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုအောက်ရောက်ရှိရေး ရည် မှန်းချက်ကို ပိုမို၍ အားသွန်ခွန်စိုက် ကြိုးပမ်းကြသည်။ တိုင်းရင်းသားနယ်မြေများအား ပို၍ တစ်ညီတစ်ညွတ်တည်း စစ်ဆင်ခြင်းနှင့်အတူ သီးခြားအဖွဲ့များနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီမှုများဖြင့် အဆိုပါရည်မှန်းချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်သည်။⁴⁷⁵ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများ၏ သဘောထားမှာလည်း စစ်အေးကာလလွန် အဖြစ်မှန်များနှင့် အလိုက်သင့်ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲလာကြ၍ ရန်ကုန်အစိုးရနှင့်ကောင်းမွန်သော ဆက်ဆံရေးရရန် ပိုမိုဦးစားပေးဆောင် ရွက်လာကြကာ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများအပေါ် စစ်အစိုးရနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သို့မဟုတ် အခြားညှိနှိုင်းပြေလည်မှုများရရှိစေရေး ဖိအားပေးလာကြသည်။

၁၉၉၀ ပြည့်လွန်နှစ်များ နှောင်းပိုင်း၌ KNU သည် ၎င်းတို့၏ လွတ်မြောက်နယ်မြေအများစုအား ထိန်းချုပ်မှုလက် လွှတ်ခဲ့ရသည်။ ၁၉၉၄ ခု နှစ်ကုန်ပိုင်းတွင် ခရစ်ယာန်ဦးဆောင်မှုကို စိတ်ပျက်ကျသော ရှေ့တန်းစစ်သား ရာဂဏန်း အချို့ ခွဲထွက်သွားသဖြင့် KNU ၏ကျဆင်းမှုမှာ ပိုမိုဆိုးရွားခဲ့သည်။ ခွဲထွက်ကရင်အဖွဲ့သည် အစိုးရနှင့် မဟာမိတ်ပြု သည့် တိုးတက်သော ဒီမိုကရက်တစ် ဗုဒ္ဓဘာသာကရင်တပ်မတော်(DKBA) ကို ဖွဲ့စည်းကာ အချိန်တိုအတွင်း မာနယ်ပလောရီ ကာလရှည်ကြာတည်ရှိခဲ့သော KNU တို့၏ စစ်ဌာနချုပ်များကို စီးနင်းခဲ့သည်။⁴⁷⁶ အခြားအဖွဲ့ အချို့သည်လည်း အချို့ဖြစ်ရပ်များတွင် အစိုးရနှင့်သီးခြားသဘောတူညီမှုများ ပြုလုပ်ရန် သို့မဟုတ် ဆက်လက် တိုက်ခိုက်ရန် ခွဲထွက်သွားကြသည်။

၂၀၁၃ ခုနှစ် မေလ ၂၈ ရက်နေ့တွင် ကရင်တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ ငါးဖွဲ့ပါသော စည်းလုံးညီညွတ်ရေး ကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ပါဝင်သောအဖွဲ့များမှာ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး(KNU), ကရင်အမျိုးသားလွတ် မြောက်ရေးတပ်မတော်/ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ၊ ယခင် DKBA ၏ နယ်ခြားစောင့်တပ်ဖွဲ့များ (BGF) ၊ ဒီမိုကရက်တစ် ကရင်အကျိုးပြုတပ်မတော် ယခင် ကရင်ငြိမ်းချမ်းရေးတပ်ဖွဲ့ နယ်ခြားစောင့်တပ်တို့ဖြစ်သည်။ ကရင်နိုင်ငံရေး၊

473 Martin Smith ၏ Burma: Insurgency and the Politics of Ethnicity (Zed Books, 1999); Ashley South, Transnational Institute, Burma's Longest War: Anatomy of the Karen Conflict, March 2011
474 Smith, Ibid
475 Smith, Ibid
476 Smith, Ibid

ညီညွတ်မှုဖြင့်တင်ရန်၊ မတူညီသောအဖွဲ့များကြား၊ ထိတွေ့ပစ်ခတ်မှုများ မဖြစ်ပွားရန်နှင့် ပဋိပက္ခများဖြစ်ပွားလာလျှင် ငြိမ်းချမ်းသောဖြေရှင်းမှု ရှာဖွေရန်တို့မှာ ကော်မတီဖွဲ့စည်းခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များဖြစ်သည်။⁴⁷⁷ အဖွဲ့များကြား တင်းမာမှုများနှင့် ထိတွေ့မှုများ လျော့ပါးသွားသော်လည်း အဆုံးမသတ်နိုင်သေးပေ။

ကရင်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ခွဲများကြား တင်းမာမှုလျော့ချခြင်းနှင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် KNU တို့ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး လက်မှတ်ထိုးခြင်းတို့ကြောင့် ကရင်ပြည်နယ်တွင် လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲများ သိသိသာသာလျော့ကျခဲ့ပြီး ဒေသခံ အသိုင်းအဝိုင်းများ၏ စီးပွားရေးနှင့်လုံခြုံရေးအခြေအနေများ အကြီးအကျယ်တိုးတက်ကောင်းမွန်လာသည်။ သို့ သော်ငြား စိုးရိမ်ရသောလုံခြုံရေးပြဿနာများ တည်ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ပြည်တွင်းတွင် တောင်ကုန်းတောင်တန်းများ ပေါ်သို့ နေရပ်စွန့်ခွာပြေးနေရသော လူပေါင်းများစွာရှိ၍ ယိုးဒယားနိုင်ငံတွင် ဒုက္ခသည် ၁၀၀,၀၀၀ ရှိသည်။ အများစု မှာ နေရပ်ပြန်လိုစိတ်မရှိ (သို့မဟုတ် မပြန်နိုင်) ကြသေးပေ။⁴⁷⁸ နယ်မြေအတော်များများတွင် မလုံခြုံမှုမှာ ပြဿနာ တစ်ရပ်ဖြစ်နေသေးကာ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အမျိုးမျိုးမှာကလည်း ကျပန်းအခွန်ကောက်ခံမှုများနှင့် တရားမဝင် လုပ်ငန်းများ ဆက်လက်လုပ်ကိုင်နေကြသည်။

ဓာတ်သတ္တုတူးဖော်မှုတွင် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များပါဝင်မှု

ကယားပြည်နယ်တောင်ပိုင်းရှိ မော်ချီးသတ္တုတွင်းမှာ အစဉ်အလာအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ခဲမဖြူထုတ်လုပ်ရေး၏ အဓိကနေရာဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့ကို လက်ရှိအခြေအနေတွင် သတ္တုတွင်းဝန်ကြီးဌာနနှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ စီးပွားရေးဦးပိုင်လီမိတက် (UMEHL) တို့မှ အကျိုးတူပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်ခြင်းဖြင့် အစိုးရမှချုပ်ကိုင်ထားသည်။ ပြည်သူ့ စစ်အဖွဲ့တစ်ခုဖြစ်သည့် ကရင်နီအမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးအဖွဲ့ (KNSO)သည်လည်း အစိုးရခွင့်ပြုချက်ဖြင့် ကယားငွေကြယ် ကုမ္ပဏီဖွင့်လှစ်ကာ ဓာတ်သတ္တုတူးဖော်မှုလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည်။

ကရင်ပြည်နယ်၊ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ဘေးချင်းကပ်ရပ်နယ်မြေများတွင်လှုပ်ရှားနေသော KNU သည် နယ်မြေအချို့တွင် ရွှေတူးဖော်ခြင်းနှင့်ထုံးကျောက်ထုတ်ယူခြင်းများ လုပ်ကိုင်သည်။ KNU သည် သတ္တုတူးဖော်ခြင်း (အဓိကအားဖြင့် ရွှေ) လုပ်ငန်းများတွင် သူတို့၏သတ္တုတွင်းဌာနမှ လုပ်ငန်းလိုင်စင်ထုတ်ပေးခြင်းနှင့် စည်းကမ်းသတ်မှတ်ခြင်းတို့ဖြင့် ပါဝင်ပတ်သက်သည်။ ရွှေတူးဖော်ခြင်းလုပ်ငန်းများကို လက်ရှိအချိန်တွင် KNU တပ်မဟာ ၂၊ ၃ နှင့် ၅ နယ်မြေများတွင် လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည်။

KNU တွင် သတ္တုတွင်းလိုင်စင်ကိုင်ဆောင်ထားသူများအတွက် စည်းမျဉ်းနှင့်ဥပဒေများရှိသည်။ KNU နှင့်မှတ်ပုံတင် ထားပြီးနောက် အခြားလိုအပ်ချက်များတွင် လိုအပ်သည့်လုပ်ခနှင့်အခွန်များ၊ သတ္တုတွင်းတွင် သေဆုံးမှုများနှင့် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိမှုများကို သတင်းပို့ခြင်း၊ ဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဆောင်ရွက် ချက်များကို လိုက်နာခြင်း (လေးထောင့်ဇယားကွက် ၂၄) တို့ပါဝင်သည်။ KNU သတ္တုတွင်းဌာန ဦးစီးမှူးသည် ၂၀၁၆ စက်တင်ဘာတွင် ဤစည်းမျဉ်းသတ်မှတ်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်မှု အားနည်းကြောင်း ဝန်ခံပြောကြားပြီး ပိုမိုကောင်းမွန်အောင်ဆောင်ရွက်ရန် ကတိပေးခဲ့သည်။⁴⁷⁹

KNUသည်ထုံးကျောက်ထုတ်ယူခြင်း၊ ဘီလပ်မြေထုတ်ယူခြင်းတို့အတွက်ဖြစ်နိုင်ချေရှိသည့် လေ့လာမှုကိုဆောင်ရွက် ရန် ကုမ္ပဏီများကို ခွင့်ပြုချက်များနှင့် လိုင်စင်များလည်းထုတ်ပေးခဲ့ရာ မွန်ပြည်နယ်လည်းပါဝင်သည်။⁴⁸⁰

477 ကရင်သတင်းစဉ်၊ Karen armed groups unite, agree KNU takes political lead, 5 March 2016
478 Kim Jolliffe, Asia Foundation, Ethnic Armed Conflict and Territorial Administration in Myanmar, July 2015
479 Burma News International, Head of KNU Mining Department Urges Close Supervision of Mining, 28 September 2016
480 Mizzima, KNU Suspends Min Lwin Mountain Cement Factory Project, 2 May 2016

လေးထောင့်ယားကွက် ၃၀။ မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်း (ကယား၊ ကရင်၊ မွန် နှင့် တနင်္သာရီ) တွင် ဓာတ်သတ္တု တူးဖော်ခြင်း၌ ပါဝင်ပတ်သက်နေသော လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ⁴⁸¹

- **ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU)။** ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၏ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့မှာ ကရင် အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး တပ်မတော်ဖြစ်သည်။ တပ်ဖွဲ့ဝင်ထောင်ဂဏန်းရှိသော မြန်မာပြည်ရှိ အကြီးဆုံး လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များထဲမှ တစ်ခုဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ တပ်မဟာ ၇ ခုဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့သည့်အတွက် သက်တမ်းအရင့်ဆုံးတပ်ဖွဲ့များထဲမှ တစ်ဖွဲ့လည်းဖြစ်သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေးကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။ ယင်းမတိုင်မီ နှစ်ဘက်စလုံးမှ ရှေ့တန်း တပ်ဖွဲ့များ၏ စစ်ဖြစ်ပွားမှု အနိမ့်ဆုံးလျော့ချရန် နှစ်အတော်အတန်ကြာ ထိပ်တိုက်တွေ့မှုများအား အတော်ပင် ကန့်သတ်နိုင်ခဲ့သည်။ ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး လက်မှတ်ထိုးပြီးနောက် နှစ်ဘက်အကြား ရင်ဆိုင်တိုက်ပွဲ ငယ်အနည်းအကျဉ်းသာဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် NCA လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သော အဖွဲ့ ၈ ဖွဲ့တွင် KNU ပါဝင်သည်။
- **ကရင်နီ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးအဖွဲ့ (KNSO)။** ဤအဖွဲ့မှာ ကယားပြည်နယ်အခြေစိုက် စကော ကရင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် ကရင်နီအမျိုးသားတိုးတက်ရေးပါတီ လက်နက် ကိုင်အဖွဲ့မှ ၂၀၀၂ ခုနှစ်တွင်ခွဲထွက်ခဲ့ကာ ဖားဆောင်းအနီး အခြေစိုက်သော ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့ဖြစ်လာခဲ့သည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် အများအားဖြင့်ပါဝင်သည်။ (မော်ချီးရီ ကားအငှားလုပ်ငန်းနှင့် သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း) လွိုင်ကော်မြို့တွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရုံး ဖွင့်လှစ်လုပ်ကိုင်သည်။ KNSO တွင် တပ်ဖွဲ့ ၂ မျိုးရှိသည်။ ပြည်သူ့ စစ်အဖွဲ့များနှင့် ကရင်နီအမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးအဖွဲ့၏ တပ်ဖွဲ့အချို့တို့ဖြစ်ရာ ဝတ်စုံနှင့်တံဆိပ်များ လည်းကွဲပြားသည်။ (မတူကြပေ)။ အဖွဲ့၏အဆိုအရ စစ်သားစုစုပေါင်း ၁၈၀ ရှိသည်။ ၎င်းတို့ကို ကြယ်ဖြူအုပ်စု ဟု လူသိများသည်။

481 Martin Smith, Burma: Insurgency and the Politics of Ethnicity (Zed Books, 1999); Ashley South, Transnational Institute, Burma's Longest War: Anatomy of the Karen Conflict, March 2011; MCRB field research, 2016